

ժամանակակից կամ ակնհայտ հեղինակինը հասկանալ թույլ տալով, ըստ յառաջաբանին և վերջաբանին (92)։—«Այս վերջինիս համեմատութիւնը աւելի նիւթ է շնորհում անհնարաւորութիւն նկատելու փոխառութեան վերաբերմամբ» (94)։

Այս նմուշները բացառիկ չեն. գրքի լեզուն ընդհանրապէս այս ոգին ունի։ Սրա վրայ աւելացնենք տրամաբանական մթնոթիւնը, որ միանգամայն համապատասխանում է լեզուի մթնոթեան։ Ընթերցողը չէ կարող հետևել, թէ ճրտեղ է մի հարց դրուում և ճրտեղ վերջանում, երբ է վճռում և ինչպէս է վճռուում. ինչու է մէջ ընկնում մի հարց, որ բուն խնդրի հետ անմիջական կապ չունի ևայլն ևայլն։ Այս տեսակին վերաբերելով օրինակները շատ տեղ պէտք է բոնէին, ուստի ստիպուած ենք բաց թողնել։

ՍՏ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ

13) Պօկօր Կ. Յ. Փառայեամ.—«Մարդկութեան ամենամեծ բռնամիտ։ Իզմիր, 1901, 4րի»

Այլոհորը մարդկութեան ամենամեծ թշնամին է, և ևեանքեր ու տերունիներ այլանդակող բազմակողմանի և հսկայական չարիքների մի արմատ. «Այլոհորը մեր օրերում, ասում է Գլադստօն, «աւելի աւերումներ է գործում, քան թէ այս երեք պատմական աղէտները՝ սովը, ժանտախտը և պատերազմը։ Այլոհորը սովից և ժանտախտից աւելի է կոտորում, պատերազմից աւելի է սպանում. սպանելուց աւելին է անում, անպատուութիւն է բերում»։ Մի ուրիշ աշխարհահռչակ անձնաւորութիւն՝ Լ. Տօլստոյ այն կարծիքի է, որ «այլոհորը ոչ առողջութիւն է տալիս, ոչ ոյժ, ոչ տաքութիւն, ոչ ուրախութիւն, այլ միայն չարիք է պատճառում։ Ամեն խելացի և բարեկիրթ մարդ պարտաւոր է ոչ միայն ինքը չը գործածել ոգելից ըմպելիքներ, այլ և իր բոլոր ոյժովը ուրիշներին հեռացնել այս թոյնից»։ Այս վտանգաւոր թշնամու ճիրանները սփռուած են աշխարհիս համարեա բոլոր ծայրերում. դրան անխտիր ենթակայ են և՛ քաղաքակիրթը և վայրենին, և՛ կինը և տղամարդը, և՛ հարուստը և աղքատը, և՛ մեծը և փոքրը։

Այլոհոյականութեան արհաւիրքներից իբրև մի ընդունված աւելորդ չենք համարում առաջ բերել հետևեալը. Բօնի համալսարանի պրօֆէսօր Բէլման՝ 1740-ին ծնուած և 1800-ին

մեռած մի իսկական ալկոհոլամոլ կնոջ՝ Իդա Իւրկէի 709 սե-
րունդները ուսումնասիրել է և եկել է այն եզրակացութեան,
որ սրանցից 7 մարդասպաններ են եղել, 76 ուրիշ զանազան
ոճրագործներ, 144 արհեստով մուրացիկներ, 61 հասարակաց
գթութեան կարօտ և 181 պոռնիկներու Հսկողութեան, զատա-
վարութեան և բանտարկութեան համար այս ընտանիքը գեր-
մանական կառավարութեան վրայ 6 միլիօն ֆրանկ է նստել:

Բաղադրակիրք երկրներում վաղուց են սկսել այս սոսկալի
չարիքի դէմ մաքառել. հակաալկոհոլական շարժում XIX դարու
առաջին քառորդից սկսած լայնածաւալ չափեր ընդունեց մա-
նականդ Հիւսիսային Ամերիկայում և Անգլիայում: Բայց այս
շարժումը այն դէպքում միայն կարող է բարերար հետևանքնե-
րի հասցնել՝ երբ դա ընդհանուր, համայնական բնաւորութիւն
ունի, և որ զլիսաւորն է՝ երբ դա ոչ թէ ստիպողական է, հար-
կադրեալ, այլ բղիւսում է դէպի չարիքը տածուած գիտակցական
վերաբերմունքից: Հազիւ թէ կարելի լինի հերքել այն փաստը,
որ այսպէս կոչուած «ժողովրդական» ու «չափաւորութեան»
ընկերութիւններ և ուրիշ նման հիմնարկութիւններ (զգաստա-
րաններ գինեմոլների համար և այլն) անհամեմատ աւելի օգ-
տակար են և դրական, քան թէ կառավարական խիստ միջոց-
ները—ալկոհոլ գործածելու արգելքը, հարկերի բաղմապատկումը
և այլն:

Շատ ուրախալի մի երևոյթ է, որ հայ շրջաններում ալ-
կոհոլականութեան դէմ մաքառելու առաջին համայնական փոր-
ձը տեղի է ունենում Պարսկաստանում, ուր ալկոհոլիզմը, ինչ-
պէս երևում է, խիստ տարածուած է *): Ինչպէս յայտնի է 1899
թուին մայիսի 1-ին Թաւրիզում կազուեց «Հակաալկոհոլական
ընկերութիւն», որի նպատակն է հասարակութիւնը՝ ալկոհոլի
սլատնառած անհատական, ընտանեկան և ընկերական չարիքնե-
րից փրկելը:

Վերոյիշեալ գրքոյկն ահա այս ընկերութեան առաջին հրա-
տարակութիւնն է: Գրքոյկի իսկական բովանդակութիւնը 1899-ի
ապրիլին Պարիզում տեղի ունեցած հակաալկոհոլական միջազ-
գային VII կօնգրէսի համառօտ տեղեկագիրն է ներկայացնում,
որից ուշադրութեան արժանի են մանաւանդ հետևեալ հատ-
ուածները—ալկոհոլի գործածութեան գիտական հերքումը,
ալկոհոլականութեան և ոճրագործութեան առնչութիւնը, ալ-
կոլականութիւն և աշխատութիւն, «կատարեալ ժողովրդութիւն»

*) Համեմատէք Վարպատականի կեանքից յօդուածը այն չէ-ում:
Ե. Ի.

թէ չափաւորութիւն», հակաալկոհոլական կոիւր դպրոցներումս
և այլն:

Այս հատուածներից առաջինում բէլգիացի բժիշկ Բիէնֆէն
ալկոհոլի գործածութեանը հետեւեալ դիտական հերքումն է տա-
լիս.

I. Ալկոհոլը մարսողական է.—Ո՛չ, նրա մարսողութիւնից
յառաջ է դալիս ստամոքսային մկանունքների վաղանցուկ և ա-
ղէտալի մի գրգռում, որովհետև ալկոհոլը ստամոքսը գրգռելուց
յետոյ անզգայացնում է, որովհետև արիւնը դէպի մորթն է քա-
շում և ստամոքսային նիւթի ներգործութիւնը արգելում է:

II. Ալկոհոլը ախորժառո՞ւ. է.—Ո՛չ, բայց ստամոքսային մի
գրգռութիւն է պատճառում, որը առաջ է բերում մի զգայու-
թիւն, քաղցածութեան պատրանքը:

III. Ալկոհոլը սնունդ է.—Ո՛չ, նա չի համապատասխա-
նում այս սահմանումին և արտադրած ջերմութիւնը չի ծառայ-
ում ոչ իրական ջերմութեան և ոչ միանային գործունէութեան:

IV. Ալկոհոլը քափացնո՞ւմ է.—Ո՛չ, միայն դէպի մորթը մի
արեան խուժում տեղի է ունենում և ընդհանուր սառչում:

V. Ալկոհոլը ոգելորո՞ղ է.—Ո՛չ, մի պարագայում, ոչ ֆի-
զիքական, ոչ մտաւորական:

VI. Ալկոհոլը վառակումից պատշաճում է.—Ո՛չ, մարմինը
ենթակայ է անում փոխանցող հիւանդութիւններ ստանալու:

VII. Առանց ալկոհոլի չե՞ կարելի ապրել.—Այս մի սխալ
կարծիք ու նախապաշարում է, որ բազմաթիւ դէպքերով ջըր-
ւում են:

VIII. Ալկոհոլը երեխաներին օգուտ տալի՞ս է.—Ո՛չ, երե-
խաներին ընաւ ալկոհոլ տալու չէ:

IX. Ալկոհոլը չե՞ արգելում երկայնակեցութիւնը.—Անվի-
ճելի վիճակագրութիւնների համեմատ կեանքը կարճեցնում է:

Հետաքրքրական և շատ օգտակար տեղեկութիւններ են
ամփոփում նաև միւս հատուածները. ինչ ասել կ'ուզի որ ցանկա-
լի է տեսնել բժ. Վ. Արծրունու Մի խմբի» բրօշուրի հետ
միասին և այս գրքոյկը տարածուած մեր ժողովրդի լայն խաւե-
րում: Մարդկութեան ամենամեծ թշնամին» կարելի է ճիշտ-
բար ձեռք բերել Պարսկաստանի հակաալկոհոլական ընկերու-
թեան» վարչութիւնից (Հասցէն՝ Monsieur Le Président de la
Société Antialcoolique de Perse; à TAURIS):

Վ. Ն.